

بررسی موثر بودن مسلط معلم بر مهارت‌های فرایند تدریس

علیرضا سنجولی تازه

آموزش و پرورش استان سیستان و بلوچستان

چکیده:

مدیریت کلاس و مهارت‌های ارتباطی بر تأثیرگذاری مستقیم بر مهارت‌های فرآیند تدریس او دارد. این مسلطی می‌تواند بهبود عملکرد و کیفیت تدریس معلمان منجر شود. برخی از اثرات مهم مسلط بودن معلم بر مهارت‌های فرآیند تدریس عبارتند از: انتخاب بهترین روش‌های آموزشی: معلمان مسلط به محتوا و روش‌های آموزشی مختلف هستند و می‌توانند بهترین روش‌ها را برای انتقال دانش به دانش‌آموزان انتخاب کنند. ایجاد جلسات آموزشی موثر: معلمان مسلط می‌توانند جلسات درسی را به گونه‌ای طراحی کنند که توجه دانش‌آموزان را جلب کند و فرآیند یادگیری را بهبود بخشند. ارتباط موثر: معلمان مسلط می‌توانند به خوبی با دانش‌آموزان، والدین و همکاران خود ارتباط برقرار کنند و از این طریق موفقیت در فرآیند آموزشی را تضمین کنند. توانایی مدیریت کلاس: مسلط بودن به مدیریت کلاس و مهارت در مدیریت زمان و فضا، معلم را قادر می‌سازد تا فرآیند تدریس را به بهترین شکل ممکن اداره کند. ارزیابی و بازخورد: معلمان مسلط می‌توانند با دقت عملکرد دانش‌آموزان را ارزیابی کنند و بازخورد مناسبی به آن‌ها ارائه دهند تا بهبود یابند. بنابراین، مسلط بودن معلم به محتوا، روش‌های آموزشی و مهارت‌های فرآیند تدریس می‌تواند بهبود عملکرد و کیفیت تدریس او را تضمین کند و تأثیر زیادی بر عملکرد و یادگیری دانش‌آموزان داشته باشد.

کلیدواژه‌ها: مسلط بودن معلم، فرآیند تدریس، دانش‌آموزان

مقدمه

یک معلم در محیط کار با سه گروه انسان مواجه است دسته اول دانش آموزان دسته دوم مدیران و دسته سوم خانواده ها هستند که در راس آنها دانش آموز قرار دارد و محور تمام فعالیت های معلم و دانش آموز است. اگر رضایت دانش آموز جلب شود رضایت مدیر و خانواده هم به دنبال آن خواهد آمد یک معلم ۴۰ یا ۵۰ ساله ای داشتیم در دوران دانش آموزی گاهی به شوخی در کلاس به ما می گفتند که شما دانش آموزان به منزله خواستگاران من هستید. یعنی شما لباس پوشیدن و راه رفتن حرف زدن درس دادن و تمام حرکات مرا زیر نظر دارید و باید بیسندید ه که بیشتر از سال های معلمی هم می گذرد بیشتر به این حرف معلم میرسم. حال به اهم معیار هایی یک یک معلم باید رعایت کند می پردازیم.

1. اخلاق حرفه ای

اولین مهارت یک معلم اخلاق حرفه ای است اخلاق حرفه ای شامل موارد بسیار زیادی است که در اینجا به اختصار به سه مورد مهم تر اشاره خواهیم کرد .

۱.۱ ظاهر و پوشش مناسب

وقتی شما وارد کلاس می شوید و دانش آموز شما را می بیند اولین نکته ای که توجه او را جلب می کند ظاهر و آراستگی شما است . آراستگی به معنی پوشیدن لباس های گران قیمت نیست بلکه به معنی مرتب و منظم بودن ظاهر است. خود ما هم دقیقاً همین طور هستیم. اولین چیزی که از همه انسان ها در ذهن ما می ماند آراستگی و ظاهرشان است پس توجه به این مورد بسیار مهم است که ظاهر و پوشش مناسب و مطابق موازین اسلامی داشته باشیم.

2-1. حسن تعامل

مورد دوم تعامل درست است. مهمترین خصلتی که یک معلم باید داشته باشد تعامل درست با دانش آموزان، مدیر و خانواده است. تعامل درست به معنی این است که معلم بتواند آنچه که می خواهد را، با یک برخورد خوب، اجرایی کند. تعامل درست به معنی فعل پذیری معلم نیست، و یا حتی به معنای تحکم به دانش آموز نیست. معلم باید خواسته های خود را در قالب پیشنهاد و توصیه در کلاس عنوان کند تا مقاومت دانش آموزان پایین بیاید و همکاری بیشتری از خود نشان دهند.

ارتباط در همه ابعاد پنهان و آشکار، کلامی و غیرکلامی آن زیرساز رشد و تحول آدمی است انسان بدون ارتباط با دیگری نمی تواند به مراحل تحول دست یابد ما با ارتباط با دیگری و با دیگران خود را می شناسیم با پی بردن به وجود دیگری است که به وجود خود آگاه می شویم تنها با درک و هویت دیگری و دیگران است که به هویت خویش هوشیار می شویم انسان بدون ارتباط نوری است که در خلا می تابد انعکاس تابش نور تنها در ارتباط با عنصر که بتواند نور را به خود بگیرد تا آشکار شود. آدمی نیز برای اینکه خود را بفهمد خود را بیابد و به خودش هوشیار گردد باید با دیگری مرتبط گردد. آکریمی، 1376: ص 141

اساسی ترین ابزار تعامل ما زبان ما است. زبان سر و زبان بدن در مکالمات روزمره ما نقش اساسی دارند. در تعاملات روزمره ی ما حدود ۶۰ درصد زبان بدن مهم است، ۳۰ درصد لحن کلام ما و تنها ۲۰ درصد کلمات ما مکالمه ما را شکل می دهند. پس برای یک معلم که همواره در حال تعامل با گروه های مختلف است، خیلی مهم است که بیان مناسبی داشته باشد و یا اصطلاحاً مهارت فن بیان خوبی را در خود ایجاد کند تا به عنوان یک معلم حرفه ای در کلاس حاضر شود.

3-1. منظم بودن

از اهمیت نظم هر چه بگوییم کم گفته ایم و کمتر کسی است که از اهمیت نظم بی خبر باشد. نظم یک معلم باید هم در ظاهر و پوشش او، هم در تعاملات او ، هم در حضور به موقع در مدرسه و کلاس ، هم پر کردن به موقع و کامل دفتر کلاسی و در یک کلام در تمامی رفتارهای او مشهود باشد. انسان با نظم و برنامه ریزی می تواند به تمام خواسته های خودش دست یابد.

2-روانشناسی آموزش و یادگیری

یک معلم باید تا حد زیادی روانشناسی آموزشی و یادگیری را بداند چرا که معلم در درجه اول با دانش آموزان با تفاوت های فردی مختلف رو به رو است در این قسمت به اهم موارد مورد نیاز در کلاس اشاره خواهیم کرد.

ارتباط عاطفی

مهمترین کار یک معلم برقراری ارتباط عاطفی درست با دانش آموزان است بدون ارتباط عملاً یادگیری اتفاق نمی افتد شنیده اید که می گویند چوب معلم ار بود زمزمه محبتی جمعه به مکتب آورد طفل گریز پای را. مثال های زیادی وجود دارد از علاقه دانش آموز به معلم که باعث رشد و پیشرفت دانش آموز شده است. خیلی از ما شنیده ایم که یک دانش آموز می گوید من چون فلان معلم را دوست دارم او را بیشتر می خوانم و چون فلان معلم زیاد مورد علاقه من نیست درس او را نیز دوست ندارم.

ضرورت این موضوع درس معلم ریاضی بیشتر مشهود است چرا که معلم ریاضی به سبب سخت تر بودن این درس باید ارتباط عاطفی بهتری با دانش آموزان بگیرد تا با زدن قلبشان آنها را مجذوب درس بنماید. یک همکاری داشتیم در اولین سال خدمت، به عنوان یک توصیه به من گفتند که در کلاس هر چقدر درس می دهی بده هرکاری می کنی بکن اما یک نصیحت به تو دارم با دانش آموزان مهربانانه برخورد کن تا در قلبشان جا پیدا کنی. آن زمان دانش آموزان شمارا را بهترین معلم خواهند شناخت و کار شما به عنوان یک معلم بهتر و راحت تر پیش خواهد رفت. لذا برقراری ارتباط عاطفی خوب با دانش آموزان در بهبود وضعیت تحصیلی آن ها تاثیر بسزایی دارد. به خصوص برای دانش آموزانی که دچار اضطراب ریاضی هستند و علاقه زیادی به این درس ندارند.

نکته قابل توجه اینجاست که محبت یک معلم نباید مایه سوء استفاده دانش آموز گردد یعنی معلم در عین لطافت و مهربانی باید سیاست و اقتدار خود را حفظ کند تا دانش آموز از او حرف شنوی داشته باشد.

2-2. تدریس با آرامش

در محیط ترس اضطراب یادگیری اتفاق نمی افتد معلمی که اهل بدرفتاری و خشونت و عصبانیت باشد نمی تواند به اهداف کلاس درسی دست پیدا کند و عملاً زحمات خود را به باد می دهد. محیط کلاس باید یک محیط دوستانه و در آرامش باشد و عاری از هرگونه خشم و عصبانیت تا دانش آموز دل به کلاس و سپس درس معلم بسپارد و معلم باید از هرگونه عجله در تدریس پرهیز کند و با لحنی مهربانانه کلاس را به سمت اهداف هدایت کند.

برخورد یک معلم نسبت به سوال دانش آموز خیلی می تواند در ایجاد آرامش در او اثر گذار باشد. خصوصاً در درس ریاضی که یک درس چالشی و سوال برانگیز است. معلم نباید هرگز سوال دانش آموز را با تمسخر پاسخ دهد چراکه در این صورت نبوغ دانش آموز کور شده و دیگر به خود زحمت فکر کردن و جسارت سوال کردن و پیگیری درس را نمی دهد.

معلم نباید هیچ وقت دانش آموز را مستقیماً توبیخ و خطاب کند یا خدایی نکرده شخصیت او را خرد کند. چرا که در این صورت دانش آموز تا ابد از آن کلاس و معلم تنفر خواهد بود و علاقه ای به درس نشان نخواهد داد.

2-3. توجه به تفاوت های فردی

دانش آموزان مختلف سبک های یادگیری متفاوتی دارند. یکی دیداری است، دیگری شنیداری یکی دچار بدفهمی است دیگری دیرآموز است. یکی پیش نیازها را فراموش کرده دیگری اختلال حواس و اضطراب دارد معلم خوب باید به تمامی این مسائل آگاه باشد.

گاهی دانش آموزان کلاس درگیر مسائل شخصی و خانوادگی هستند که گاه آن معلم هیچ درکی از آن مشکلات ندارد. در این موارد بهتر است معلم دانش آموز را مواخذه و قضاوت نکند پیش آمده که دانش آموز در کلاس توجهی به درس ندارد زنگ تفریح که وارد دفتر کلاس می شوم میبینم که مدیر می گوید پدر و مادر این دانش آموز دچار اختلاف هستند و زندگی شان نزدیک به فروپاشی است و این عامل سبب حواس پرتی و عدم تمرکز دانش آموز شده است. دقیقاً اینجا است که همدلی و برقراری ارتباط عاطفی ضرورت خود را بیشتر نشان می دهد.

3. مدیریت مطلوب کلاس درس

معلمان قاطع می توانند به محض ورود به کلاس ابتدایی خود را تصویب کرده این توانایی را در طول روز حفظ نمایند با ترکیب چند نهاد از جمله استفاده از حالت های بدن صدا و چهره اقتدار خود را به اثبات می رساند خواند شما نیز باید بدین بهش عمل کنید یعنی هنگام ورود به کلاس ساخت ایستاده و سر خود را بالا نگه دارید و با نگاه کردن به کل دانش آموزان با صدای محکم واضح و جدی صحبت نمایید به عبارت دیگر لازم است شما چه در رفتار کنید که دانش آموزان کلاس در یابند که شما اداره کلاس هستید در عین حال نباید به خاطر ترس دچار سرخوردگی و سلطه پذیری شوند که مورد تمسخر واقع شده اند و در نتیجه عزت نفس آنان کاهش یابد. [منشی زاده، 1386، ص 1180]

1-3. کلاسداری

زمانی که معلم وارد کلاس ۳۰ یا ۴۰ نفره می شود در واقع آن کلاس به او سپرده شده است و معلم باید به نحو صحیحی آن کلاس را مدیریت کند. بد نیست در این قسمت به تعریف مدیریت اشاره ای بکنیم مدیریت یعنی هنر انجام کار توسط دیگران پس مدیریت یک هنر است تمام مواردی که تاکنون ذکر شد به انضمام مطالبی که در ادامه خواهد آمد را معلم باید بتواند در کلاس و به کمک دانش آموزان اجرایی کند تا به اهداف آن جلسه از کلاس دست پیدا کند. مدیریت زمان هم دقیقاً در همین جا مفهوم پیدا می کند که معلم هر کار و طرح و برنامه ای که برای کلاس درس دارد را دقیقاً در چه زمانی اجرا کند.

2-3. کنترل وقایع پیش بینی نشده

کنترل وقایع پیش بینی نشده سر کلاس نقش مهمی را در کلاسداری ایفا میکند. گاهی سرکلاس اتفاقاتی می افتد که نیاز به تصمیم فوری و مقطعی معلم دارد. مثلاً دانش آموزی که سر کلاس لبه پنجره می نشیند و قصد پرتاب خودش را از طبقه سوم به پایین دارد. در اینجا اتخاذ یک تصمیم درست می تواند جان یک دانش آموز را نشان دهد نجات دهد. و سایر مواردی که به تجربه برای معلم پیش می آید و نیازمند هوش و ذکاوت زیاد معلم است.

4. اقدامات شروع کلاس

معلم در بدو ورود به کلاس یکسری اقدامات اساسی باید انجام دهد یکسری پیش نیازهایی را باید رعایت کند مثلاً داشتن طرح درس سالانه شروع مناسب حضور و غیاب دانش آموز آماده سازی کلاس یا فعال کردن دانش آموز گروه بندی دانش آموزان داشتن طرح درس روزانه.

1-4. طرح درس سالانه

اولین اقدامی که یک معلم قبل از شروع تدریس در کلاس باید انجام دهد تهیه طرح درس سالانه مناسب است. طرح درس سالانه یعنی معلم بدانند در هر جلسه چه میزان از صفحات کتاب را باید تدریس کند و به چه اهدافی در این جلسه باید دست پیدا کند. طرح درس سالانه را از فرمول خیلی آسانی می توان تهیه کرد. تعداد صفحات کتاب را تقسیم بر تعداد جلساتی که در طول سال با آن کلاس داریم می کنیم میزان تقریبی تعداد صفحات تدریس در هر جلسه تقریباً به دست می آید. تقریباً به این معنی که شاید برخی جلسات تدریس اتفاق نیفتد امتحان گرفته شود یا بنا به دلایلی کلاس تشکیل نشود و یا تعطیل رسمی باشد و غیره. همچنین طرح درس را می توان از اینترنت یا کانال های شبکه های اجتماعی تهیه نمود.

2-4. شروع مناسب

معلم نباید به محض ورود به کلاس بگوید درس شروع شد بفرمایید گوش کنید. بلکه باید با لبخند و برخورد خوب وارد کلاس شود. جویای احوال دانش آموزان باشد مناسب است ها را تبریک و یا تسلیت بگوید و با دانش آموزان صحبت کند و سپس وارد جریان تدریس شود.

3-4. حضور و غیاب

حضور و غیاب در کلاس اهمیت زیادی دارد معلمی که به حضور در کلاس نمره اختصاص داده و به آن توجه کند باعث انگیزش دانش آموزان برای حضور در کلاس می شود معلم باید جویای احوال دانش آموزانی که جلسه قبل غیبت داشتند و اکنون در کلاس حاضرند باشد تا آنها بدانند که حضورشان در کلاس برای معلم مهم و ارزشمند است.

4-4. آماده سازی کلاس یا فعال کردن

پیش از شروع جریان تدریس معلم باید دانش آموزان را متوجه این قضیه بکند. حواس و توجه تمام دانش آموزان را به خود جلب کند. فعال کردن دانش آموزان می تواند از طریق رفع اشکال جلسه قبل، طرح مسئله یا بیان پیش نیازها و یا سایر روش های خلاقانه ی معلم اتفاق بیفتد.

4-5. طرح درس روزانه

تمام مواردی که در این بخش ذکر شد همه با هم در کنار هم طرح درس روزانه را شکل می دهند. هر معلمی خواه ناخواه طرح درسی دارد. طرح درس ممکن است مکتوب باشد یعنی در دفتر کلاسی نوشته شود و یا غیر مکتوب باشد یعنی در ذهن معلم نقش بسته است یعنی معلم قبل از ورود به کلاس مواردی که قرار است در کلاس خود پیاده کند از قبل روی آن فکر کرده و برای آنها طرح و برنامه و تصمیم و زمان بندی مناسبی دارد.

5. آمادگی های قبل از تدریس

در فرایند آموزش و پرورش معلم نقش تعیین کننده دارد و کار معلم در تدریس یا آموزش خلاصه می شود. تدریس در فرهنگ امروز آموزش و پرورش عبارت است از برانگیختن و راهنمایی یادگیری محصلان از یک سو و مدیریت منابع و موقعیتی است از سوی دیگر. [شعاری نژاد، 1378: ص 1140]

5-1. تسلط علمی دبیر

معلم باید سواد کافی برای تدریس را داشته باشد نباید فکر کنیم که دانش آموز کم سن است و سوادش کمتر از ماست و متوجه تسلط علمی دبیر نیست. دانش آموز بسیار تیزبین و تیزهوش است و به راحتی متوجه تسلط معلم بر محتوای درسی می شود و اگر خدای نکرده معلم دچار لغزش شود، متوجه شده و مقبولیت معلم زیر سوال می رود و ادامه ی کار معلم در کلاس بسیار سخت خواهد شد. یک ضرب المثل چینی می گوید برای اینکه انسان کمال یابد صد سال کم است اما برای بدنام شدن یک شب کافی است. لذا بسیار مهم است که در تمام جلسات معلم تسلط کامل به محتوای درسی داشته باشد و یک اشتباه کوچک ممکن است دردسر های عظیم را برای او به وجود بیاوریم

5-2. ارتقاء حرفه ای معلم

معلم باید به روز باشد و دانش خودش را زیاد کند تا در مواجهه با تکنولوژی های جدید برخورد مناسب را بلد باشد باید دنبال کسب تجربیات مختلف بوده و توانایی های خودش را به چالش بکشد از طریق شرکت در سمینارها مطالعه کتاب ها و دوره های ضمن خدمت و ...

6. اقدامات حین تدریس

6-1. ایجاد انگیزه

برای دانش آموزان ایجاد انگیزه یادگیری باعث می شود حواس دانش آموزان به درس جمع شده و به تدریس دل بسپارند. ایجاد انگیزه می تواند از طریق طراحی فعالیت باشد. فعالیت کتاب باعث می شود دانش آموز سریع تر و بهتر درس ها را بیاموزد. همه ی ما این جمله ی معروف را شنیده ایم که اگر به من بگویی فراموش می کنم اگر به من آموزش دهی به خاطر می سپارم اما اگر درگیرم کنی یاد میگیرم. لذا معلم باید دانش آموزان را درگیر یادگیری کند. روش دیگر ایجاد انگیزه بیان اهداف است. معلم باید به دانش آموز بگوید که پس از آموختن این در چه توانایی هایی را کسب خواهد کرد این درس چه هدفی دارد و قرار است او را به چه توانمندی برساند. این کار می تواند

از طریق بیان کاربردهای آن موضوع هم باشد مثلاً انتگرال کجا قرار است به کار رود. انتگرال در محاسبه طول ست و حجم به کار می رود.

ریاضی در زندگی ما کاربردهای بسیار زیادی دارد و ممکن است در طی روز مجبور شویم از زیادی چندین مرتبه استفاده کنیم، بدون آن که توجه زیادی به آن داشته باشیم. بهترین کاربرد های ریاضی (بخصوص اندازه گیری) هنگام حل مشکلات طبیعی است که در طول زندگی روزمره یا شغل مان با آنها سر و کار پیدا می کنیم به طور مثال کاربرد ریاضی در هنر به طور کلی همه علوم می توانند در خدمت یکدیگر قرار گیرند و به کارگیری همگی آنها با هم می توانند منجر به حل مسائل و مشکلات بزرگ یا کشف و نوآوری جدید شوند. برای طراحی زیباتر احجام ریاضی و برش یکپارچه شکل گسترده آنها مفید است به کارگیری قوانین و روش های ریاضی نیز برای طراحی و اجرای آثار هنری لازم هستند. آتیموری، 1388: ص 1155

مورد سوم برای ایجاد انگیزه طرح مسئله یا ایجاد یک سوال برای دانش آموز است که برای حل آن ذهنش به چالش کشیده شود و بعد از آنکه سوال در ذهن دانش آموز نقش بست و آماده یادگیری شد آنگاه درس را ارائه کند.

2-6. مرور پیش نیازها

یکی از ویژگی معلمان حرفه ای مرور پیش نیازهاست یادگیری معنادار را برای دانش آموز رقم می زند معلم باید حتماً مطالب جدید را با دانسته های قبلی دانش آموز پیوند دهد تا یادگیری عمیق تری برای دانش آموز ایجاد شود

3-6. استفاده از روش های مختلف تدریس

همانطور که دانش آموزان مختلف یادگیری سبک های یادگیری مختلفی دارند ضروری است که معلم نیز از روش های مختلف تدریس استفاده کند. یکی از ویژگی هایی که معلمان حرفه ای دارند استفاده از تکنولوژی، کامپیوتر، اتاق سایت و کارگاه برای دانش آموزان است تا در آنها علاقه مندی ایجاد شود. یکی از این روش ها استفاده از فعالیت های گروهی است.

4-6. استفاده از فعالیت گروه

استفاده از کارگروهی کار معلم را تا حد زیادی کمتر می کند. یادگیری دانش آموزان از همدیگر به مراتب خیلی بیشتر از مواقعی است که معلم متکلم وحده است. وقتی دانش آموز در جریان آموزش و یادگیری درگیر می شود تمرکزش بیشتر شده و درس را بهتر یاد می گیرد. همچنین اگر برای فعالیت شان امتیاز و نمره در نظر بگیریم به این ترتیب که نمره را به کل گروه اختصاص دهیم فعالیت گروهی بیشتر شده و همه توانشان را برای پیشبرد اهداف گروه انجام خواهند داد.

5-6. جمع بندی درس

جمع بندی در پایان جلسه از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است. چرا که ذهن دانش آموز را منظم کرده و اهداف جلسه درسی را یکجا بیان می کند. جمع بندی می تواند از طریق خود معلم یا یکی از دانش آموزان اتفاق بیفتد و به این ترتیب که تمام مطالبی که در جلسه کلاس گفته شد، به طور خلاصه و یا با بیانی ساده مرور گردد.

6-6. پیگیری تکالیف

تاثیر تمرین و تکرار در کل فرایند یادگیری و حیطه های مختلف آن و به ویژه در حیطه روانی حرکتی انکارناپذیر است. همه این ضرب المثل قدیمی کار نیکو کردن از پر کردن است را شنیده اند باغ اند که بازی روی یخ یا رانندگی فقط در نتیجه تمرین و تکرار یاد گرفته می شوند هیچ کس نمی تواند منکر باشد که اگر مفاهیم و لغات آموخته شده از زبان بیگانه تمرین و تکرار نشوند یا زود به دست فراموشی سپرده خواهند شد ولی این نکته نیز قابل انکار است که کیفیت اجرای تمرین مقدار و زمان آن نقش بسیار مهمی در تثبیت یا عدم تثبیت رفتار دارد. اشعباری، 1382: ص 121

هرگز نباید دانش آموزی که تکلیفش را انجام داده با دانش آموزی که وظایفش را انجام نمی دهد برابر باشند. چرا که در این صورت، دانش آموز نسبت به تکلیف انجام داده بی رغبت خواهد شد و همچنین دانش آموز کم کار نسبت به قصور خود احساس شرمندگی و تمایل به جبران نخواهد داشت. اختصاص نمره به فعالیت دانش آموزان تاثیر زیادی در حرف شنوی آنها دارد. غنی سازی آموزش از طریق

ارجاع به کتاب های دیگر و یا کتاب های کمک درسی و فیلم های آموزشی و سایت های معتبر جهت تکمیل و تداوم یادگیری تاثیر بسزایی در آموزش دارد.

7. ارزشیابی

از مهمترین بخش های فرآیند تدریس و یادگیری که گاه آن مورد بی توجهی قرار می گیرند ارزشیابی است. ارزشیابی به معنای پایان یادگیری نیست. پس از ارزشیابی تازه متوجه میزان یادگیری دانش آموز و میزان تحقق اهداف تدریس می شویم. بعضی دروس مانند ریاضی به دلیل اهمیت بالایی و ارتباطی که درس ها با همدیگر دارند پس از ارزشیابی نیز نیازمند یک جلسه رفع اشکال برای تثبیت یادگیری می باشد.

1-7. اجرای مستمر انواع ارزشیابی

اجرای انواع ارزشیابی آغازین تشخیصی و تکوینی و غیره ضرورت بسیار زیادی دارد. مسئله مهم این است که تعداد پرسش ها زیاد باشد. همه ی دانش آموزان در درس علوم و مطالعات و غیره هر جلسه منتظر پرسش معلم هستند و با آمادگی کامل سر کلاس حاضر می شوند. اما در درس ریاضی به دلیل حجم و تنوع مطالب و فرصت کم معلم تعداد ارزشیابی معمولاً کمتر است. اگر دانش آموزان درس هر جلسه را همان روز نخوانند و برای شب امتحان تلمبار کنند قطعاً و نمرات خوبی در این درس نخواهند گرفت و این موجب هدر رفتن زحمات معلم و پایین آمدن میانگین نمرات کلاس خواهد شد.

2-7. رعایت استانداردهای طراحی سوال

همان طور که دانش آموزان سبک های یادگیری مختلفی دارند ارزشیابی آنها نیز باید سوالات متنوعی داشته باشد که سواد واقعی دانش آموز مورد سنجش قرار بگیرد. فرض کنیم در یک امتحان 5 سوال 4 نمره ای داده شود و دانش آموزی این 5 سوال را بلد نباشد نمره او صفر می شود. آیا واقعاً دانش آموزی که حدود 5 یا 6 جلسه در کلاس حاضر بوده نمره او صفر است؟ خیر. لذا معلم باید سوالات را طوری طراحی کند که دانش آموز بتواند از طرق مختلف کسب نمره نماید یک سوال استاندارد شامل سوالات صحیح و غلط، سوالات جای خالی، سوالات تستی، سوالات کوتاه پاسخ و سوالات تشریحی و ... باشد. مسئله دیگری که در طراحی سوالات باید مد نظر طراح باشد این است که سطح دانش آموزان و کلاس در طراحی سوال در نظر گرفته شود. در واقع ما برای دانش آموزان مدارس کمتر برخوردار با یک سطحی از دشواری سوال طرح می کنیم و برای دانش آموزان مدارس نمونه و تیزهوشان سختی سوالات بیشتر است و اگر این استانداردها رعایت نشود ارزشیابی دقیق و مورد اطمینان نخواهد بود

3-7. ارائه بازخورد

بازخورد به نمرات دانش آموزان بهتر است به موقع باشد. معمولاً روزهای اول پس از امتحان دانش آموزان کنجکاوی زیادی نسبت به دانستن نمره خود دارند و اگر آن موقع نمرات اعلام شود دانش آموز پیگیر مشکلات و پاسخ های نادرست خود خواهد بود و در رفع آنها خواهد کوشید. اما اگر مدت زیادی از امتحان و اعلام نمره و ارائه بازخورد بگذرد دانش آموز مطالب را فراموش می کند علاوه بر دانش آموز، مدیر مدرسه و خانواده دانش آموز نیز پیگیر نمرات هستند. پس بهتر است که نمرات به موقع اعلام شوند.

نتیجه گیری

معلم باید مهارت هایی مثل تصمیم گیری و حل مسئله و مدیریت استرس و هیجانات و احساسات خود را داشته باشد تا بتواند کلاس درس را به نحو صحیح مدیریت کند. همچنین یک معلم باید تفکر نقادانه داشته باشد تا با توجه به انتقادات خود بتواند تفکر خلاقانه جلوه دهد و خلاقیت خود را در پیشبرد کلاس به کاربندد. همدلی با دانش آموز مهمترین اصل در یادگیری است و هر چی از اهمیت ارتباط عاطفی با دانش آموز در بهبود وضعیت تحصیلی آن ها بحث کنیم کم گفته ایم. همچنین معلم باید خود آگاهی داشته باشد. باید مهارت ارتباطی و مهارت مدیریت رابطه را بلد باشد. از طریق خود آگاهی معلم می تواند به نقاط قوت و ضعف خودش پی ببرد و از طریق مرتفع کردن نقاط ضعف شخصیت قوی تری از خود در کلاس جلوه دهد.

منابع

- [1]. کریمی، عبدالعظیم. الگوهای نمادین و غیر کلامی در تعلیم و تربیت نامریی. تهران : تربیت ، 1376.
- [2]. منشی زاده، دکتر مجتبی. حرم پناهی، ریحانه. مدرسه کارا. تهران : ماه نو ، 1386.
- [3]. شعاری نژاد، علی اکبر. نظریه های انگیزش در آموزش و پرورش. تهران : نشر نی ، 1378.
- [4]. تیموری، قاسم. کاربردهای ریاضی در زندگی روز مره و صنعت. تهران : موسسه فرهنگی منادی تربیت ، 1388.
- [5]. شعبانی، دکتر حسن. مهارت های آموزشی و پرورشی. تهران : سمت ، 1382.